

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ

«Τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν» (Β' Κορινθ. ιγ', 9)

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

ΑΛΗΘΩΣ ΑΝΕΣΤΗ!

(ἐκ τοῦ τέμπλου τοῦ Ἱ. Ν. Ἀγ. Ἀναργύρων Χίου)

Τεύχος 87ον ΜΑΡΤΙΟΣ-ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2026

ΓΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ

ΧΙΟΣ

Θ. Λειτουργία εις Ἱ. Μ. Ἁγ. Λαύρας (25.03.26)

Δοξολογία εις Ἱ. Μ. Ἁγ. Λαύρας (25.03.26)

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΩι ΑΓΙΩι ΠΑΣΧΑ

Αριθμ. Πρωτ. 279

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,
ΧΑΡΙΝ ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τιμιώτατοι ἀδελφοί Ἱεράρχαι καί εὐλογημένα τέκνα ἐν Κυρίῳ,
Φθάσαντες ἐν νηστεία, προσευχῇ καί κατανύξει τήν
λαμπροφόρον καί πανέορτον ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Πάσχα,
ὕμνοῦμεν καί δοξάζομεν τήν κοσμοσωτήριον Ἐγερσιν τοῦ Κυρίου
καί Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία σηματοδοτεῖ
τήν περιφανῆ νίκην τῆς ζωῆς ἐπί τοῦ θανάτου, καινοποιεῖ τήν
κτίσιν πᾶσαν καί διανοίγει εἰς τόν ἄνθρωπον τήν ὁδόν τῆς
θεώσεως κατὰ χάριν. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ διασώζει τήν
πασχάλιον ἐμπειρίαν εἰς τήν λειτουργικὴν ζωὴν, εἰς τοὺς ἄθλους
τῶν Ἁγίων καί τῶν Μαρτύρων τῆς πίστεως, εἰς τήν
ἐσχατολογικὴν ὁρμὴν τοῦ μοναχισμοῦ, εἰς τήν ἐξαγγελίαν τοῦ
Εὐαγγελίου «ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς», εἰς τήν θεολογίαν καί τήν
δοξολογικὴν τέχνην, εἰς τήν καλὴν μαρτυρίαν τῶν πιστῶν ἐν τῷ
κόσμῳ, εἰς τόν πολιτισμὸν τῆς ἀγάπης καί τῆς ἀλληλεγγύης,
εἰς τήν ἀμετακίνητον βεβαιότητα ὅτι τό κακόν δέν ἔχει τόν
τελευταῖον λόγον ἐν τῇ ἱστορίᾳ.

Ἡ Ανάστασις τοῦ Κυρίου βιοῦται ὡς χριστοδῶρητος ἐλευθερία, ἡ ὁποία ἐμπνέει, τροφοδοτεῖ καί ἐνισχύει τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν δι' «ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφημα»¹, ὑπενθυμίζουσα εἰς πάντας ἡμᾶς ὅτι ἡ πορεία πρὸς τὴν Ανάστασιν εἶναι ἀδιαρρήκτως συνδεδεμένη μετὰ τὸν Σταυρόν. Ἡ σταυροαναστάσιμος εὐφροσύνη ἔσωζε τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ταυτίσεις μετὰ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου τούτου, καί ἐν ταύτῳ τὸν προεφύλαττεν ἀπὸ τῆν ἄγονον κλειστότητα καί μίαν πνευματικότητα ἀνευ δυναμισμού καί ἐλπιδοφόρου πνοῆς. Ἡ ζωὴ τῶν πιστῶν, ἐν Χριστῷ σταυρωθέντι καί ἀναστάντι δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, ἀκυρώνει καί σήμερον ὅλα τὰ ἀνοίκεια ἀφηγήματα περὶ τοῦ χριστιανικοῦ ἠθους ὡς «ἠθικῆς τῶν ἀδυνάτων», τῆς δῆθεν ἐκπροσωπομένης ὑπὸ τῆς ταπεινοφροσύνης, τῆς συγχωρητικότητος, τῆς θυσιαστικῆς ἀγάπης, τοῦ ἀσκητισμοῦ, τοῦ Κυριακοῦ «ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ»² καί ἄλλων ἀρχῶν καί στάσεων, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τὸν πυρῆνα τῆς ταυτότητός μας. Οὐδὲν ἀναληθέστερον αὐτῆς τῆς προσεγγίσεως τοῦ ἠθους τῆς Χριστιανοσύνης, τῆς «οὐ ζητούσης τὰ ἑαυτῆς» θυσιαστικῆς ἀγάπης, τῆς συνυφασμένης μετὰ γενναιότητα, θάρρος καί ὑπαρκτικὴν αὐθεντικότητα. Τὸ Πάσχα εἶναι ὕμνος εἰς αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν, τὴν «δι' ἀγάπης ἐνεργουμένην»³ πίστιν, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἰδικὸν μας κατόρθωμα, ἀλλὰ χάρις καί ἄνωθεν δωρεὰ καί βιοῦται εἰς τὰ ἅγια μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καί εἰς τὸ «μυστήριον» τῆς διακονίας τοῦ πλησίον. Ὅντως, «ἡ εἰς Θεὸν ἀγάπη, τοῦ εἰς ἄνθρωπον μίσους παντελῶς οὐκ ἀνέχεται»⁴.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, τὸ «ἅλας τῆς γῆς», τὸ «φῶς τοῦ κόσμου», ἡ πόλις, «ἡ ἐπάνω ὄρους κειμένη», ὁ λύχνος, ὁ «ἐπὶ τὴν λυχνίαν»⁵, δίδει ἐμπράκτως ἐν τῷ κόσμῳ ἐνώπιον τῶν σημείων

τῶν καιρῶν τὴν μαρτυρίαν περὶ τῆς ἐλθούσης χάριτος καὶ «τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος»⁶. Ὁ λόγος τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως ἤχει σήμερον ὡς Εὐαγγέλιον εἰρήνης, καταλλαγῆς καὶ δικαιοσύνης. Ὁ πόλεμος, τὸ μῖσος καὶ ἡ ἀδικία ἀντιστρατεύονται τὰς θεμελιώδεις χριστιανικὰς ἀρχάς, διὰ τὴν πραγμάτωσιν καὶ ἐδραίωσιν τῶν ὁποίων προσεύχεται καὶ ἐργάζεται καθ' ἡμέραν ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ. Ἐν τῷ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως, δεόμεθα τοῦ Κυρίου ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῆς πολεμικῆς βίας, τῶν ὄρφανῶν, τῶν θρηνοῦσῶν τὰ τέκνα τῶν μητέρων, ὑπὲρ πάντων ὄσων φέρουν εἰς τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν των τὰ ἐνεργήματα τῆς ἀνθρωπίνης σκληρότητος καὶ ἀναλγησίας. Τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» εἶναι ἄρνησις καὶ καταδίκη τῆς βίας καὶ τοῦ φόβου καὶ πρόσκλησις εἰς βίον εἰρηνικόν. Ὁ πόλεμος παράγει ὀδυρμόν καὶ θάνατον· ἡ Ἀνάστασις νικᾷ τὸν θάνατον καὶ χαρίζεται ἀφθαρσίαν.

Ἐνώπιον τῶν καθημερινῶν εἰκόνων τῆς βαρβαρότητος τοῦ πολέμου, ἡ Ἐκκλησία διακηρύσσει γεγονυῖα τῇ φωνῇ τὴν ἱερότητα τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου τοῦ κάθε συγκεκριμένου ἀνθρώπου ὅπου γῆς, καὶ τὸ χρέος τοῦ ἀπολύτου σεβασμοῦ της, καὶ καλεῖ ὅπως «γνωρίσωμεν ἡμῶν τὸ ἀξίωμα, τιμήσωμεν τὸ ἀρχέτυπον, γνῶμεν τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν καὶ ὑπὲρ τίνος Χριστὸς ἀπέθανε»⁷. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου εἶναι ἀποκατάστασις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν προαιώνιον κλίσιν του. Ὡς «ἀπαρχὴ ἄλλης βιοτῆς αἰωνίου» θεραπεύει τὰς ἀλλοτριωτικὰς σχέσεις καὶ ἐγκαθιδρύει τὴν εἰρήνην «τὴν ὑπερέχουσαν πάντα νοῦν»⁸, ἡ ὁποία ἐμπερικλείει τὴν ἐγκόσμιον καταλλαγὴν καὶ εἰρήνευσιν.

Θεοκινήτως ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὴν συμπλήρωσιν δεκαετίας ἀπὸ τῆς συγκλήσεως τῆς ὁποίας τιμῶμεν ἐφέτος, ὑπεγράμμισε τὸ καθῆκον τῆς Ἐκκλησίας «νά ἐπικροτῇ πᾶν ὅ,τι ἐξυπηρετεῖ πράγματι τὴν εἰρήνην (Ρωμ. ιδ',9)

καί ἀνοίγει τήν ὁδόν πρός τήν δικαιοσύνην, τήν ἀδελφосύνην, τήν ἀληθῆ ἐλευθερίαν καί τήν ἀμοιβαίαν ἀγάπην μεταξύ ὄλων τῶν τέκνων τοῦ ἑνός οὐρανίου Πατρός, ὡς καί μεταξύ ὄλων τῶν λαῶν τῶν ἀποτελούντων τήν ἐνιαίαν ἀνθρωπίνην οἰκογένειαν»⁹.

Τό Ἅγιον Πάσχα εἶναι ὀλόκληρος ὁ πνευματικός πολιτισμός μας, ὁ πυρῆν τῆς εὐσεβείας μας. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου εἶναι καί ἡ ἰδική μας Ἀνάστασις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προτύπωσις δέ καί πρόγευσις τῆς «κοινῆς τῶν ἀνθρώπων ἀναστάσεως» καί τῆς ἀνακαινίσεως, ὀλοκλήρου τῆς δημιουργίας. Κατηυγασμένοι ὑπό τοῦ ὑπερλάμπρου φωτός τοῦ προσώπου τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ καί δοξάζοντες ἐν ψαλμοῖς καί ὕμνοις καί ᾠδαῖς πνευματικαῖς τό ὑπεράγιον ὄνομα Αὐτοῦ, τοῦ Ἄρχοντος τῆς εἰρήνης, τοῦ ὄντος μεθ' ἡμῶν «πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος»¹⁰, εὐχόμεθα «Καλήν Ἀνάστασιν», πλήρη θείων δωρημάτων ὀλόκληρον τήν πασχάλιον περίοδον καί πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν, ἀναφωνοῦντες τό κοσμοχαρμόσουνον «Χριστός Ἀνέστη! Ἀληθῶς Ἀνέστη ὁ Κύριος!»

Φανάριον, Ἅγιον Πάσχα ,βκς'
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρός Χριστόν Ἀναστάντα
εὐχέτης πάντων ὑμῶν

¹ Φιλιπ. δ' 8.

² Ματθ. ε', 39.

³ Γαλ. ε', 6.

⁴ Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, *Κεφάλαια περὶ ἀγάπης*, PG 90, 964.

⁵ Ματθ. ε', 13-15.

⁶ Α' Πέτρ. γ', 15.

⁷ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, *Λόγος Α'*, *Εἰς τό ἅγιον Πάσχα καί εἰς τήν βραδύτητα*, PG 35, 397.

⁸ Φιλιπ. δ' 7.

⁹ Ἡ ἀποστολή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τόν σύγχρονον κόσμον, Γ', 5.

¹⁰ Ματθ. κη', 20.

Αρ. Έγκυκλίου 92

Αρ. Πρωτ.: 789

Αρ. Διεκπ.: 409

Έν Χίω τῇ 2α Ἀπριλίου 2026

Μνήμη Τίτου ὀσίου

ΠΑΣΧΑΛΙΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Πρός

Τόν Ἱερόν Κλήρον

καί τόν εὐσεβῆ λαόν

τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

«έορταζέτω δέ κόσμος...

Χριστός γάρ ἐγήγερται»

Χριστιανοί μου!

Ἰδού, ἔφθασε ἡ πολυπόθητη καί σωτήρια ἑορτή. Ἡ ἀναστάσιμη ἡμέρα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ προϋπόθεση τῆς εἰρήνης, ἡ ἀφορμή τῆς συμφιλίωσης, ἡ ἐξαφάνιση τῶν πολέμων, ἡ κατάργηση τοῦ θανάτου, ἡ ἦττα τοῦ διαβόλου. Σήμερα οἱ ἄνθρωποι ἀναμείχθηκαν μέ τούς ἀγγέλους καί αὐτοί πού ἔχουν σῶμα προσφέρουν δοξολογία μαζί μέ τίς ἀσώματες δυνάμεις. Σήμερα καταργεῖται ἡ ἐξουσία τοῦ διαβόλου, σήμερα λύθηκαν τά δεσμά τοῦ θανάτου, σήμερα ἐξαφανίσθηκε ἡ νίκη τοῦ ἄδη. «Ποῦ σου, θάνατε, τό κέντρον; ποῦ σου, ἄδη, τό νίκος;» (Α' Κορινθ. 15,55). Σήμερα ὁ Κύριος μας Ἰησοῦς Χριστός συνέτριψε τίς χάλκινες πύλες καί ἐξαφάνισε τόν ἴδιο τόν θάνατο. Σήμερα

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Σήμερα «*Ἀναστάσεως ἡμέρα! λαμπρυνθῶμεν λαοί.*»
Σήμερα ἄς ἐορτάσουμε χριστοπρεπῶς καί ἐκκλησιαστικῶς,
λατρευτικῶς καί θεολογικῶς. Πῶς, ὅμως;

α. «*Ὁρθρίσωμεν ὄρθρου βαθέος καί ἀντί μύρου τόν
ῥυμνον προσοίσωμεν τῷ Δεσπότη· καί Χριστόν ὀψόμεθα
δικαιοσύνης ἥλιον, πᾶσι ζωήν ἀνατέλλοντα.*»

Καθῆκον ἱερόν εἶναι ἡ ἀθρόα προσέλευσή μας στούς
Ναούς. Κανείς νά μήν ἀπουσιάσει. Ὅλοι «*ἀγαλλομένῳ ποδί*»
νά πορευθοῦμε στήν Ἐκκλησία, ὅπως οἱ Μυροφόρες
τήν νύκτα τῆς Ἀναστάσεως, μέ καρδιά γεμάτη ἀπό τά
εὐγενέστερα αἰσθήματα ἀγάπης καί λατρείας πρὸς τόν
Χριστό, ἀγρύπνησαν καί «*ὄρθρου βαθέος*» ἔσπευσαν πρὸς
τό μνημεῖο καί ἀξιώθηκαν νά ἀκούσουν πρῶτες τό
«*Ἠγέρθη*», τό «*Χριστός Ἀνέστη!*».

β. Δέν ἀρκεῖ, ὅμως, ἡ προσέλευσή μας στούς ἱερούς
Ναούς. Ἀπαιτεῖται καί ἡ παραμονή μας μέχρι τό τέλος τῆς
Ἀναστάσιμης Θείας Λειτουργίας. Τό «*Χριστός Ἀνέστη*» δέν
εἶναι τό τέλος τῆς ἱερῆς ἀκολουθίας τῆς ἱερῆς νύκτας τοῦ
Πάσχα. Εἶναι ἡ ἔναρξη. Εἶναι ἡ χαιρετιστήρια βολή, μέ τήν
ὁποία ἡ Ἐκκλησία χαιρετίζει τήν νέα ἡμέρα, τήν λαμπρή,
τήν ἔνδοξη ἡμέρα, κατά τήν ὁποία ἔλαβε χώρα πάνω στόν
πλανήτη μας τό μεγαλύτερο γεγονός τῆς ἱστορίας. Μετά
τό «*Χριστός Ἀνέστη*» ἀκολουθοῦν ἐορταστικές ἐκδηλώσεις
τῆς πανηγυρίζουσας Ἐκκλησίας: ὁ Θεσπέσιος κανών τῆς
Ἀναστάσεως, ὁ ἀσύγκριτος ἐξ ἐπόψεως ῥυμνος καί
νοημάτων πανηγυρικός λόγος τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου
«*Εἶ τις εὐσεβῆς καί φιλόθεος*», ἡ Θεία Λειτουργία. Νά
μείνουμε μέχρι τό τέλος στό θεϊκό ἀνάκτορο, τόν ἱερό Ναό,
ὅπου τό ἔνδοξότερο πρόσωπο οὐρανοῦ καί γῆς, ὁ Βασιλεὺς
τῶν βασιλευόντων καί Κύριος τῶν κυριευόντων μᾶς

προσκαλεῖ στήν κορυφαία δεξίωση τοῦ σύμπαντος κόσμου μέσα στήν πορεία τοῦ χρόνου.

γ. Καί νά προσέλθουμε στό ποτήριο τῆς ζωῆς, στό ὑπερφύεστατο μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας. «Δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος, τῆς θείας εὐφροσύνης, ἐν τῇ εὐσήμεν ἡμέρα τῆς ἐγέρσεως, βασιλείας Χριστοῦ κοινωνήσωμεν, ὑμνοῦντες αὐτόν ὡς Θεόν εἰς τούς αἰῶνας».

Ὁ Ἀναστημένος Χριστός μᾶς προσκαλεῖ νά πιοῦμε τό προϊόν τῆς ἀμπέλου, νά πιοῦμε τό κρασί, πού μεταβλήθηκε σέ Αἷμα Χριστοῦ. Νά κοινωνήσουμε τά ἄχραντα μυστήρια, νά εὐφρανθοῦμε στήν θεία αὐτή ἔνωση, νά γευθοῦμε τά ἄρρητα ἀγαθά τῆς βασιλείας Του. Τό εἶπε ὁ Κύριος μας: «ὁ τρώγων μου τήν σάρκα καί πίνων μου τό αἷμα ἐν ἐμοί μένει, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ» (Ἰωάν. 6,56). Ὅποιος κοινωνεῖ τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἐορτάζει τό Πάσχα, ὅσοι περιφρονοῦν τό μυστήριο, δέν ἐορτάζουν Πάσχα.

Χριστιανοί μου!

Ἐτσι, μόνον, θά ἐορτάσουμε τήν Ανάσταση τοῦ Χριστοῦ μας. Εἶθε σέ ὅλη τήν Μητροπολιτική μας Ἐπαρχία, στήν Χίο, στά Ψαρά, στίς Οἰνουσσεσ καί στήν Παναγιά νά χτυποῦν χαρμόσινα οἱ ἀναστάσιμες καμπάνες, ἐξαγγέλοντας στούς αἰθέρες καί στά κύματα ὅτι «Χριστός Ἀνέστη!»

ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ 2026

Μέ πατρικές ἀναστάσιμες εὐχές

Ὁ Μητροπολίτης

+ Ὁ Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν Μᾶρκος

Πρωτ. 787
Αριθμ.
Διεκπ. 407

Ἐν Χίῳ τῇ 1^η Ἀπριλίου 2026
Μνήμη Μαρίας ὁσίας τῆς Αἰγυπτίας

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΑΡ. 91 ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

Πρός
Τόν Ἱερόν Κλήρον
καί τόν εὐσεβῆ λαόν
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

*«Ὅτε ἐν σταυρῷ προσήλωσαν...
τόν Κύριον τῆς δόξης»
(Τροπ. Μεγ. Παρασκευῆς)*

Χριστιανοί μου!

Ἐορτή καί πανήγυρι ἔχουμε σήμερα, γιατί ὁ Χριστός μας εἶναι καρφωμένος πάνω στό σταυρό. Μήν παραξενευθῆτε πού ἐορτάζουμε ἐμεῖς, ἐνῶ τό γεγονός φαίνεται λυπηρό. Διότι ὅλα τά πνευματικά θέματα ἔτσι εἶναι, εἶναι ἀντίθετα πρὸς τίς συνήθειες τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ σταυρός ἦταν παλαιότερα προϋπόθεση τιμωρίας καί ντροπῆς, τώρα γίνεται ἀφορμή τιμῆς καί δόξας. Ὁ Χριστός μας εἶπε: «Πάτερ, δόξασόν με τῇ δόξῃ, ἣ εἶχον πρό τοῦ τόν κόσμον εἶναι παρά σοί» (Ἰωάν. 17,5), ἐννοώντας τήν δόξα τοῦ σταυροῦ. Ὁ σταυρός εἶναι ἡ βάση τῆς σωτηρίας μας, ἡ προϋπόθεση ἀπειρῶν ἀγαθῶν. Χάρη σ' αὐτόν ἐμεῖς, οἱ δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὁδηγηθήκαμε στήν ἐνάρετη ζωή, χάρη σ' αὐτόν ἡ γῆ ἔγινε οὐρανός. Χάρη σ' αὐτόν δέν φοβούμεθα τά πυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ, γιατί εὐρήκαμε

τήν πηγή τῆς ζωῆς. Χάρη σ' αὐτόν δέν εὐρισκόμεθα πλέον σέ κατάσταση χηρείας, γιατί ἀποκτήσαμε τόν νυμφίο. Χάρη σ' αὐτόν δέν φοβούμεθα τόν λύκο γιατί γνωρίσαμε τόν καλό ποιμένα.

Δικαιολογημένα λοιπόν ἐορτάζουμε. «Ὡστε ἐορτάζωμεν μή ἐν ζύμη παλαιᾶ, μηδέ ἐν ζύμη κακίας καί πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καί ἀληθείας» (Α' Κορ. 5,8). Καί γιατί τό πράττουμε αὐτό; «ὅτι τό Πάσχα ἡμῶν, ὑπέρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός ὁ Θεός» (Α' Κορ. 5,7).

Ἐορτάζουμε, λοιπόν, γιά τό σταυρό, πού εἶναι σύμβολο τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Γι' αὐτό ὁ Χριστός δέν ἄφησε τόν σταυρό νά εἶναι στήν γῆ, ἀλλά τόν πῆρε μαζί Του καί τόν ἀνέβασε στόν οὐρανό. Μέ τό σταυρό θά ἔλθει στήν Δευτέρα Παρουσία Του. Πῶς τό γνωρίζουμε αὐτό; Εἶπεν ὁ Χριστός: «Ἐάν εἴπωσι ὑμῖν, ἰδού ἐν τοῖς ταμείοις ἐστίν ὁ Χριστός, ἰδού ἐν τῇ ἐρήμῳ, μή ἐξέλθητε» (Ματθ. 24,26), ἀλλά «φανήσεται τό σημεῖον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου» (Ματθ. 24,30) καί τότε «ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν» (Ζαχ. 12,10).

Γι' αὐτό, Χριστιανοί μου, ἄς προσκυνήσουμε τόν σταυρό τοῦ Χριστοῦ μας, γιά νά ἀξιωθοῦμε νά ἐπιτύχουμε, μέ τήν Χάρη καί τήν φιλανθρωπία Του, καί τήν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν.

ΜΕΤΑ ΠΑΤΡΙΚΩΝ ΕΥΧΩΝ
+ Ο ΧΙΟΥ ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
ΜΑΡΚΟΣ

Πρωτ. 506
Αριθμ.
Διεκπ. 165

Ἐν Χίῳ τῇ 17^ῃ Φεβρουαρίου 2026
Μνήμη Θεοδώρου μεγαλομάρτυρος τοῦ Τήρωνος

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΑΡ.90
ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Πρός
Τόν Ἱερόν Κλήρον
καί τόν εὐσεβῆ λαόν
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως

Εἰς τό Σύμβολον τῆς Πίστεως ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική. Ἐρμηνεύοντες αὐτάς τάς ιδιότητες τῆς Ἐκκλησίας δυνάμεθα νά εἴπωμεν ὅτι τό «Μία» ἀναφέρεται εἰς τό ἕνα Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τό «Ἁγία» ἀναφέρεται εἰς τό ὅτι ἀγιάσθηκε ἀπό τήν Κεφαλήν Της, πού εἶναι Ἁγία, τό «Καθολική» ἀναφέρεται εἰς τό ὅτι περιέχει ὅλην τήν ἀλήθειαν, συνεπῶς ταυτίζεται μέ τό «οἰκουμενική» καί μέ τό «Ὄρθοδοξη», καί τό «Ἀποστολική» ἀναφέρεται εἰς τό ὅτι στηρίζεται ἐπί τό θεμέλιον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καί τῶν Ἁγίων Πατέρων, πού εἶναι οἱ κατά φύσιν καί κατ' οὐσίαν διάδοχοί των.

Καί αἱ τέσσαρες αὐταί ιδιότητες τῆς Ἐκκλησίας συγκλίνουν εἰς τό ὅτι ἡ Ἐκκλησία συνδέεται καί ταυτίζεται μέ τήν Ὄρθοδοξίαν. Διά τοῦτο ἀναφερόμενοι εἰς τήν Ὄρθοδοξίαν τήν συνδέομεν μέ τήν Ἐκκλησίαν καί ἀναφερόμενοι εἰς τήν Ἐκκλησίαν τήν συνδέομεν μέ τήν Ὄρθοδοξίαν, συνεπῶς ὁμιλοῦμεν περί Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας. Αὐτό εἶναι πολύ βασικόν, διότι ἡ Ὄρθοδοξία ἀποξενωμένη ἀπό τήν Ἐκκλησίαν γίνεται μία

άπλη ιδεολογία καί ή Ἐκκλησία ἀποκεκομμένη ἀπό τήν Ὁρθοδοξίαν γίνεται ἀπλῶς μία ἀνθρώπινη διοικητική ὀργάνωσις.

Χριστιανοί μου,

Ἡ λέξη Ὁρθοδοξία ἀποτελεῖται ἀπό δύο λέξεις: «ὀρθή» καί «δόξα». Δόξα σημαίνει ἀφ' ἑνός τήν δοξασίαν, τήν γνώμην, πού ἔχομεν περὶ οἰουδήποτε θέματος, ἀφ' ἑτέρου τήν δοξολογίαν. Αἱ δύο αὐταὶ ἔννοιαι συμπορεύονται καί ἀλληλοσυμπληροῦνται. Συνεπῶς ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ σημαίνει τήν ἀληθινὴν δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ.

Ὡς ἐκ τούτου τὰ κύρια σημεία, πού ἀποτελοῦν τήν γνήσιαν ἀποστολικήν πίστιν καί παράδοσιν εἶναι τρία, ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ἡ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ καί ἡ ΘΕΙΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ. Καί τὰ τρία εἶναι ἐνωμένα, οὕτως ὥστε ἡ ἀπόσπασις τοῦ ἑνός ἐξ αὐτῶν νά συνιστᾷ ἀλλοίωσιν τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως, γενικῶς τῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστός μέ τήν ἐνσάρκωσίν Του ἔκανε τήν Ἐκκλησίαν Σῶμά Του καί ἐπομένως εἰς αὐτήν ἐδόθησαν ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγ. Πνεύματος. Ἐκεῖ ὅπου εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἐκεῖ εἶναι καί τό Ἅγιον Πνεῦμα.

Ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι ἡ ὀρθή πίστις τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο συνδέονται ἡ Ἐκκλησία μέ τήν Ὁρθοδοξίαν. Δέν εἶναι κάτι ἄλλον ἢ Ὁρθοδοξία ἀπό τήν Ἐκκλησίαν. Αὐτή ἡ ὀρθή πίστις συνίσταται εἰς τό κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, πού κατέχει ἡ Ἐκκλησία, εἰς τό Σύμβολον τῆς Πίστεως, πού εἶναι ὁ «ἀμετάβλητος κανὼν» τῆς ἀληθείας, τῆς ζωῆς καί τῆς σωτηρίας, καί ἡ βίωσις τῆς ὅλης οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ μέσα εἰς τόν χῶρον τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ **Θεία Εὐχαριστία** εἶναι ἡ πρᾶξις τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι αὐτή, πού μᾶς δίδει τήν βεβαιότητα ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τό πραγματικόν Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τήν Θείαν Εὐχαριστίαν μετέχομεν τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Ἐπίσης εἰς τήν Θείαν Εὐχαριστίαν, διά τῶν εὐχῶν, πού λέγονται, ὁμολογεῖται ὅτι ὁ Θεός ἐδημιούργησε καί συντηρεῖ τόν κόσμον, ὅτι ὁ Χριστός εἶναι ὁ Σωτήρ τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, καί ὅτι ὁλόκληρος ὁ ἄνθρωπος (ψυχή – σῶμα) δύναται νά θεωθῇ. «*Ἡμῶν σύμφωνος ἡ πίστις τῇ Εὐχαριστία καί ἡ Εὐχαριστία βεβαιοῖ τήν πίστιν*» (Ἅγιος Εἰρηναῖος, ἐπίσκοπος Λυῶνος).

Ἔτσι φαίνεται ὅτι ὑπάρχει ἐνότης μεταξύ Ἐκκλησίας, Ὁρθοδοξίας καί Θείας Εὐχαριστίας, ἐφ' ὅσον δέν νοεῖται Ἐκκλησία ἐκτός Ὁρθοδοξίας καί Θείας Εὐχαριστίας, ἀλλά οὔτε Θεία Εὐχαριστία ἐκτός Ἐκκλησίας καί Ὁρθοδοξίας. Ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι ἡ ἀληθινή πίστις τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ Θεία Εὐχαριστία εἶναι ἡ ἀληθινή πρᾶξις τῆς Ἐκκλησίας.

Χριστιανοί μου,

Ἐπαρξίς Ἐκκλησίας μέ Ὁρθοδοξίαν χωρίς Θείαν Εὐχαριστίαν ἢ ὑπαρξίς Ἐκκλησίας μέ Θείαν Εὐχαριστίαν χωρίς Ὁρθοδοξίαν εἶναι «κακογνωμοσύνη» καί αἰρετικόν «διδασκαλεῖον». Διά τοῦτο ἡ Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ὁρθοδοξία, ἐντός τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἡ πραγματική Θεία Εὐχαριστία.

ΜΕΤΑ ΠΑΤΡΙΚΩΝ ΕΥΧΩΝ

+ Ο ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ ΜΑΡΚΟΣ

Πρωτ. 1
Αριθμ.
Διεκπ. 1

Έν Χίω τῇ 1^η Ιανουαρίου 2026
Η ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ ΠΕΡΙΤΟΜΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΑΡ.89

Πρός
Τόν Ίερόν Κλήρον
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως καί
κυρίως πρός τά ἀγαπητά παιδιά ἡμῶν
Παιδιά μου !

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἔβαλε τόν ἄνθρωπο μέσα στόν Παράδεισο. Ἐκεῖ, κάθε δειλινό, κατέβαινε ὁ Θεός καί ὁ ἄνθρωπος εἶχε τήν εὐκαιρία νά συνομιλεῖ μαζί Του. Ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Παράδεισο, ἐξαιτίας τῆς παρακοῆς πού ἔδειξε στό θέλημα τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἐστέρησε αὐτή τήν εὐλογημένη συνομιλία. Στήν θέση της ὅμως ὁ Θεός ἐχάρισε στόν ἄνθρωπο τήν δυνατότητα μιᾶς ἄλλης ἐπικοινωνίας μαζί Του. Τοῦ ἐχάρισε τήν προσευχή. Ἡ προσευχή εἶναι ἡ συνομιλία τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Κύριο καί Θεό του. Ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστός, εὐρισκόμενος στήν γῆ, προσευχόταν. Κορυφαία προσευχή τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἐκείνη στή Γεθσημανῆ. Ακόμη καί ἐπάνω στόν Σταυρό προσεύχεται στόν Θεό Πατέρα νά συγχωρήσει ἐκείνους πού Τόν

σταύρωσαν. Σέ ἐμᾶς μάλιστα ἔδωσε τήν ὠραιότερη προσευχή, τό «Πάτερ ἡμῶν». Ἀλλά καί ἡ Παναγία μας εἶναι πρόσωπο προσευχῆς. Ὁ Ἄγγελος τήν ἐπισκέπτεται, κατά τόν Εὐαγγελισμό, ἐνῶ προσευχόταν. Καί ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς προτρέπει νά προσευχόμεθα διαρκῶς στόν Θεό.

Στό πνευματικό αὐτό πλαίσιο ἡ Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσῶν προσφέρει σέ ἐσᾶς, τά εὐλογημένα καί ἀγαπητά παιδιά μας, τό δικό σας **ΠΡΟΣΕΥΧΗΤΑΡΙΟ**. Ἐνα δικό σας βιβλίο μέ προσευχές, πού πρέπει νά τίς διαβάζετε κάθε μέρα καί σέ κάθε περίσταση τῆς ζωῆς σας. Μέ αὐτό τόν τρόπο θά ἔχετε κοντά σας τόν Θεό, θά συνομιλεῖτε μαζί Του, θά Τόν παρακαλεῖτε νά σᾶς χαρίζει ὅ,τι καλό καί ὠφέλιμο ἐπιθυμεῖτε. Καί Ἐκεῖνος, πού σᾶς ἀγαπᾷ τόσο πολύ, θά ἀκούει τήν προσευχή σας καί θά σᾶς χαρίζει φώτιση, υἰεία, πρόοδο καί ὅλα τά εὐλογημένα ἀγαθά.

Γι' αὐτό συνιστοῦμε στοὺς Ἱερεῖς, τοὺς Κατηχητῆς καί τοὺς γονεῖς σας νά προμηθευθοῦν ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολή μας τό **ΠΡΟΣΕΥΧΗΤΑΡΙΟ**, πού ἀποτελεῖ ἕνα ὠραῖο δῶρο γιά ἐσᾶς, τά ἀγαπητά καί ἀκριβά μας παιδιά.

ΜΕΤΑ ΠΑΤΡΙΚΩΝ ΕΥΧΩΝ
+ Ο ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ ΜΑΡΚΟΣ

Ὁ Φιλόλογος Ἱεράρχης τοῦ Αἰγαίου πρὸ τοῦ μνημείου
τοῦ Φιλολόγου ΙΕΡΑΡΧΟΥ τῆς Θράκης καί τῆς Μακεδονίας (08.03.26)

Προσευχόμενος διὰ τόν μέγαν ἀκρίταν (1974-2004) καί
Μακεδονομάχον (2004-2023) ΙΕΡΑΡΧΗΝ (08.03.26)

«Κι' ἀπ' τὸ γλυκὸ τῆς Ἄ
'Ο Σεβ. Χίου κ. Μάρκος ὁ
(25ῆ Μαε

γιας Λαύρας τ' ὄρθρινό»
μιλῶν εἰς Ἱ. Μ. Ἁγ. Λαύρας
(Ἰουλίου 2026)

Ὁ Σεβ. Χίου κ. Μᾶρκος κατά τήν Θ. Λειτουργίαν εἰς Ἱ. Ν. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ Θεσσαλονίκης φέρων σταυρόν καί ἐγκόλπιον δωρηθέντα ὑπό τοῦ Θεσσαλονίκης ΑΝΘΙΜΟΥ (08.03.26)

Ὁ Ἀρχιδιάκονος τῆς Ἱ. Μ. Χίου π. Ἀπόστολος Λάρδας ἀναγιγνώσκων τό Ἱ. Εὐαγγέλιον εἰς Ἱ. Ν. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ Θεσσαλονίκης (08.03.26)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/νση: Ιωάννου Γενναδίου 14 - 115 21, Αθήνα
Τηλ. 210-7272.204, Fax 210-7272.210, e-mail: ecclesia.protocol@gmail.com

Πρωτ. 1057

Αριθ.

Αθήνησι, τῆ 3ῃ Ἀπριλίου 2026

Διεκπ. 754

Πρός

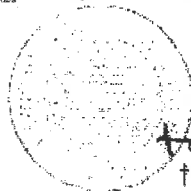
τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν κ. Μάρκον
Εἰς Χίον

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Συνοδικῆ Ἀποφάσει, ληφθεῖσα ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 1ης μηνός Ἀπριλίου ἐ.ε., γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐν τῇ ῥηθείᾳ Συνεδρία Αὐτῆς, διεξεληθούσα μετ' ἰδιαίτερον ἐνδιαφέροντος τό ὑπ' ἀριθ. 553/201/20.2.2026 ἔγγραφο τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος, δι' οὗ ἐνημερώνετε περί τῆς ποιμαντικῆς καί μορφωτικῆς διακονίας ἐν τῇ καθ' ὑμᾶς Ἱερᾷ Μητροπόλει κατά τό παρελθόν ἔτος 2025, διά τῆς πραγματοποιήσεως σειρᾶς ὁμιλιῶν καί μαθημάτων μέ θέματα ἀπό τήν Ἀρχαίαν, τήν Λατινικήν, τήν Βυζαντινήν καί τήν Νεοελληνικήν Φιλολογίαν καί Ἱστορίαν, ὑπό τόν τίτλον «Ὅπως εἶν ἐξ Ἑλληνικῶν...» - φιλολογικόν Ἐπιτόμιον», τά ὅποια πραγματοποιοῦνται εἰς τήν βιβλιοθήκην τῆς καθ' ὑμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως «Ἅγιος Ἀγαπητός», ἀπεφάσισεν ὅπως ἐκφράση τᾶς συγχαρητηρίους Αὐτῆς εὐχᾶς καί προσήσεις, ὡς καί τόν δίκαιον Αὐτῆς ἔπαινον διά τήν ἐν λόγῳ ποιμαντικήν δραστηριότητα ὑμῶν, ἡ ὅποια στοιχεῖται εἰς τήν μακραίωνα παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας ἐν σχέσει πρός τήν προαγωγήν τῶν Γραμμάτων καί τήν καλλιέργειαν τῆς Παιδείας.

Ἐπί δέ τούτοις, κατασπαζόμενοι τήν ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἐν Κυρίῳ, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης.

Ἡ Ἀθηνῶν Ἐξεμῶς β' Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Δεκάθετος Ἐπίσκοπος

† Ὁ Σκιάθου Ἰωάννης

- ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ -

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/νσις: Ἰωάννου Γενναδίου 14 – 115 21, Ἀθήναι
Τηλ. 210-72.72.204, Fax 210-72.72.210, e-mail: ecclesia.protocol@gmail.com

ΠΡΩΤ. 968

ΑΡΙΘ.

ΑΘΗΝΗΣ ΤΗ 2α Μαρτίου 2026

ΔΙΕΚΠ. 449

Ε Γ Κ Υ Κ Λ Ι Ο Σ 3103

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΠΙ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙ ΔΙΑΚΟΣΙΩΝ ΘΤΩΝ
ΑΠΟ ΤΗΣ ΗΡΩΪΚΗΣ ΞΕΟΔΟΥ
ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Πρός

τό Εὐσεβές Πλήρωμα

τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

(Διά τῶν κατά τόπους Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν)

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἦταν Ἀπρίλιος τοῦ 1826, ξημερώνοντας τῶν Βαΐων.
Πρὶν ἀπὸ διακοσία χρόνια ἀκριβῶς! Ἡ φρουρά τῶν
Ἐλευθέρων Πολιορκημένων τοῦ Μεσολογγίου
πραγματοποίησε τὴν ἡρωϊκὴ Ἕξοδό της. Πολλοὶ ἔπεσαν,
λίγοι σώθηκαν. Ἡ πείνα καὶ οἱ στερήσεις ἐξάντλησαν τοὺς
Μεσολογγίτες, τοὺς Σουλιῶτες, τοὺς Φιλέλληνες καὶ τοὺς

ἀγωνιστές ἀπό ὅλη τήν Ἑλλάδα καί τήν Κύπρο. Πολεμοῦσαν χωρίς ἔξωθεν βοήθεια κατά τῶν πολυαρίθμων στρατευμάτων τοῦ Ἱμπραήμ καί τοῦ Κιουταχῆ.

Μέ ἀφορμή τήν Ἐπέτειο, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καλεῖ τίς Ἑλληνίδες καί τούς Ἕλληνες νά θυμηθοῦμε, νά τιμήσουμε, νά διδαχθοῦμε. Ἡ Ἱερά Πόλις τοῦ Μεσολογγίου ἀποτελεῖ διαχρονικό καί οἰκουμενικό σύμβολο Ἐλευθερίας. Κάθε Ἐλεύθερος Ἄνθρωπος εἶναι Δημότης Μεσολογγίου!

Οἱ Ἐξοδίτες πραγματοποίησαν τό μεγάλο ἄλμα πρὸς τήν Ἐλευθερία, τήν Ἐλπίδα, τήν Αἰωνιότητα. Δέν πρόδωσαν, δέν δειλίασαν, δέν παραδόθηκαν. Ἡ ἐπιταγή τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας εἶναι ἐπί αἰῶνες ἡ ἴδια: Ἡ φρουρά μάχεται μέχρι ἐσχάτων, ἀλλά δέν παραδίδεται. Οἱ λίγοι δέν φοβοῦνται τούς πολλούς. Καί ἂν ἠττηθοῦν φαινομενικά, τελικά θά εἶναι αὐτοί οἱ νικητές. Οἱ Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι διδάσκουν ἦθος καί ἀξιοπρέπεια σέ Ἕλληνες καί ξένους, στό παρόν καί στό μέλλον.

Ἑλληνορθόδοξα ἦταν τά ἰδανικά τους· γιά τήν Πίστη τοῦ Χριστοῦ, γιά τήν Ἐλευθερία καί Ἀνεξαρτησία τοῦ ἔθνους. Διαβάζουμε τήν ἀπόφαση τῆς Ἐξόδου, πού ὑπαγόρευσε στόν λόγιο ὄπλαρχηγό Νικόλαο Κασομούλη, ὁ Ἐθνομάρτυς Ἐπίσκοπος Ρωγῶν Ἰωσήφ: «Ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος... Θεωροῦντες ὅτι μᾶς ἐξέλιπεν κάθε ἐλπίς βοηθείας καί προμηθείας... ἀποφασίσαμεν ὁμοφώνως: Ἡ ἔξοδος μας νά γίνη βράδυ εἰς τάς δύο ὥρας τῆς νυκτός

10 Ἀπριλίου, ἡμέρα Σάββατον καί ξημερώνοντας τῶν Βαΐων, κατά τό ἐξῆς σχέδιον, ἢ ἔλθῃ ἢ δέν ἔλθῃ βοήθεια...».

Ἄς δοῦμε τό πνευματικό περιεχόμενο τῆς Ἐξόδου, ὅπως τό ὑπογραμμίζει ὁ Διονύσιος Σολωμός στούς στοχασμούς γιά τό ἀριστούργημά του «Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι»: «Σκέψου βαθιά καί σταθερά (μία φορά γιά πάντα) τή φύση τῆς Ἰδέας πρὶν πραγματοποιήσεις τό ποίημα. Εἰς αὐτό θά ἐνσαρκωθεῖ τό οὐσιαστικότερο καί ὑψηλότερο περιεχόμενο τῆς ἀληθινῆς ἀνθρώπινης φύσης, ἡ Πατρίδα καί ἡ Πίστις!»

Καί ὁ σπουδαῖος ποιητής μας Νικηφόρος Βρεττάκος τόνισε μιλώντας στό Μεσολόγγι, στίς ἐορτές τῆς Ἐξόδου τοῦ 1989: «Ἐχουμε κι ἐμεῖς σήμερα ἀνάγκη ἀπό μία Ἐξοδο. Μία Ἐξοδο ἀπό τόν ἀσφυκτικό κλοιό τῆς ἴδιας τῆς ὀλιγωρίας μας, τοῦ ἴδιου τοῦ ψεύδους μας, τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ μας. Ὅφείλουμε νά ἀντιτάξουμε ἄμυνα στήν ἐθνική μας φθορά. Ἐχουμε ἀνάγκη σάν Ἔθνος ἀπό ἓνα ἄλλο τεῖχος, μίαν ἄλλη τάφρο. Οἱ ψυχές τῶν παιδιῶν μας μέσα στή γενική κρίση πού τά περιβάλλει ἔχουν μείνει ἀνοχύρωτες...»

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σέ συνεργασία μέ τήν Ἱερά Μητρόπολη Αἰτωλίας καί Ἀκαρνανίας ἔχει προγραμματίσει σειρά ἐκδηλώσεων, ὥστε νά τιμηθεῖ ὅπως ἀρμόζει ἡ σημαντική αὐτή Ἐπέτειος, Λατρευτικές ἐκδηλώσεις, μαθητικοί διαγωνισμοί, ἐπιστημονικά συνέδρια, ἡμερίδες καί πολλές ἄλλες ἐκδηλώσεις θά μεταδώσουν τό Πανελλήνιο καί Παγκόσμιο

μήνυμα τῆς Ἐξόδου.

Φέτος στίς 5 Ἀπριλίου, τήν Κυριακή τῶν Βαΐων, στό ἀποκορύφωμα τῶν Πανελληνίων Ἐορτασμῶν, ὅλοι ἄς στρέψουμε τήν προσοχή μας στήν Ἱερά Πόλη τοῦ Μεσολογγίου. Ἡ Θυσία τῶν Ἐλευθέρων Πολιορκημένων ἄς γίνει φωτεινός ὁδηγός γιά νά πραγματοποιήσουμε τή δική μας Ἐξοδο ἀπό τίς μικρότητες, τούς ἐγωϊσμούς καί τούς φανατισμούς. Ἡ Ἐξοδος τοῦ Μεσολογγίου ἄς γίνει ἡ ἀφορμή γιά νά ἀντλήσουμε ἔμπνευση καί δύναμη ἀπό τίς ἀκατάλυτες ἀξίες μας: τήν Ὁρθόδοξη Πίστη μας, τή διαχρονική συνέχεια τῆς Ἱστορίας μας καί τούς ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων γιά ἐθνική, πνευματική καί ἠθική Ἐλευθερία.

Ἡ ΔΙΑΡΚΗΣ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

**ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ κ. ΜΑΡΚΟΥ**

- Ἐκδότης: Ἡ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ.
- Ἀπευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» - Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν - Κων. Ἀμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ.
- Ἴστοσελίς: <http://www.imchiou.gr>
- Ἡ «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτές αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν, ὑπέρ τοῦ κατηχητικοῦ καί φιλανθρωπικοῦ ἔργου.
- IBAN GR 98 0110 4900 0000 4900 0199 684

**Ἀπό τόν Κανόνα τῆς ἑορτῆς
τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου (25 Ἀπριλίου)
(ἐνδεχομένως ποίημα Θεοφάνους)**

Μᾶρκον τόν θεόπτην εὐφημῶν, ἐπικαλοῦμαι
τήν χάριν τοῦ Πνεύματος, ὅπως μοι ἐμπνεύ-
σασα, φωτιστικῶς ἀπελάση τήν ἄγνοϊαν, και τόν
θεῖον πλοῦτον, τόν τῆς σοφίας δωρησῆται.

(α' ᾠδή)

Σέ τήν ἐνυπόστατον Χριστέ, σοφίαν ἀνεκήρuxe
μαρμαρυγαῖς ταῖς σαῖς ἀγαζόμενος, παντί
τῷ κόσμῳ φανεῖσαν Δέσποτα, καί ζωήν παρέχου-
σαν, καί βρότους φωτίζουσας, ὁ θεράπων σου Μᾶρ-
κος φιλάνθρωπε.

(γ' ᾠδή)

Ταῖς θεϊκαῖς, ἀστραπαῖς πυρούμενος, ἀνταντα-
κλάσεις μυστικῶς, ἀντιπέμπεις ἀγγοειδεῖς,
Μᾶρκε παμμακάριστε· Λόγον γάρ ἐκήρuxeας, σε-
σαρκωμένον τόν ἄσαρκον, τόν αἰνετόν τῶν Πατέ-
ρων, Θεόν καί ὑπερένδοξον.

(ζ' ᾠδή)

Τῇ τοῦ Πέτρου Μᾶρκε πειθαρχῶν, σοφέ διδα-
σκαλία, πανσόφως διά γραμμάτων, ἀνετύπω-
σας πιστοῖς, σεπτόν Εὐαγγέλιον, τοῖς βοῶσι· Πάν-
τα τά ἔργα, τόν Κύριον ὑμνεῖτε, καί ὑπερυψοῦτε,
εἰς πάντα τούς αἰῶνας.

(η' ᾠδή)

ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ ΑΝΑΛΟΓΙΟΝ

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν, ἀκολουθοῦσα τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας «γνώσεσθε τήν ἀλήθειαν», ἀρχίζει τήν νέα ποιμαντική διακονία: «**Θεολογικόν Ἀναλόγιον**».

Πρόκειται γιά σειρά ὀμιλιῶν καί μαθημάτων μέ θέματα ἀπό τήν Ἑρμηνευτική, Δογματική, Πατερική, Ἱστορική, Κανονική καί Ἀγιολογική Θεολογία, πού θά πραγματοποιοῦνται στόν χώρῳ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ΑΓΙΟΣ ΑΓΑΠΗΤΟΣ.

Τά προγράμματα αὐτά δύνανται νά παρακολουθοῦν ἀνθρωποικάθε ἡλικίας κατὰ τά ἐνδιαφέροντά τους.

Τό πρόγραμμα ἀρχισε μέ Σεμινάριον γιά τούς Θεολόγους Καθηγητές τῆς Ἐπαρχίας μας καί διδάσκουσα τήν Ἑλλογιμωτάτη κ. Ξανθή Ἀλμπανάκη, Δρα Ἐκκλησιαστικοῦ καί Κανονικοῦ Δικαίου τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., τήν Τετάρτην 22 Ἀπριλίου 2026, καί ὥρα 12.00. Κατά τήν ἔναρξη ἐπραγματοποιήθη Ἀγιασμός ὑπό τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου μέ τήν συμμετοχήν τοῦ Αἰδεσιμολογιωτάτου Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Δημητρίου Γεομέλου, Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου καί τοῦ Εὐλαβεστάτου Ἱεροδιακόνου κ. Ἰωάννου Μπουρνιά.

Ὁ Σεβασμιώτατος ἀνεφέρθη εἰς τήν νέαν αὐτήν Μορφωτικήν Διακονίαν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν, διά τῆς ὁποίας θά προβάλληται ἡ Ἱερά Ἐπιστήμη εἰς ὅλους τούς τομεῖς τῆς, Βιβλικόν, Δογματικόν, Πατερικόν, Λειτουργικόν, Ἱστορικόν, Ἀρχαιολογικόν, Θρησκευολογικόν, Ἀγιολογικόν, Κανονικόν κ. ἄ.

Εἶθε ὁ Τριαδικός Θεός, ὁ Ὅποιος «ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις Αὐτοῦ» (Σοφία Σειράχ λη', 6) νά εὐλογήσει αὐτή τήν προσπάθειά τῆς Ἐκκλησίας.

Προσευχή για την αείμνηστη Καθηγήτριά μας

της Έλλογ. Σοφίας Γεωργακοπούλου,
Καθηγ. τής Φιλοσοφικής Αθηνών

Κύριε Ίησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς τῶν σοφῶν καὶ φιλανθρώπων,

Σοῦ ἐμπιστευόμαστε σήμερα τὴν ψυχὴ τῆς Ἑλένης Καραμαλέγκου, καθηγήτριας, ἐρευνήτριας, ἡγέτιδας καὶ πιστῆς φίλης, ἡ ὁποία ἀφιέρωσε τὴ ζωὴ της στὴν ἀναζήτηση τῆς γνώσης, στὴν ἀφύπνιση τοῦ πνεύματος καὶ στὴ μετάδοση τῆς σοφίας τῶν κλασικῶν γραμμάτων. Εὐλογημένες οἱ πόλεις, ὅπου ἔζησε καὶ δημιούργησε, ἡ Κωνσταντινούπολη, ἡ Αθήνα, τὸ Παρίσι.

Κύριε, σ'εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν ἀδιάκοπη ἀφοσίωσή της καὶ τὴν αἰσιοδοξία της, γιὰ τὸ μεταδοτικὸ της πάθος, τὶς πρωτοποριακὲς πράξεις της, γιὰ τὶς ὁδοὺς ποὺ ἄνοιξε, γιὰ τὶς ζωὲς ποὺ ἐνέπνευσε. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν κόπων της καὶ τῆς ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης της πρὸς τὰ γράμματα, τὴν παιδεία, τὸ ἑλληνικὸ πανεπιστήμιο.

Εἶθε νὰ βρεῖ, στὸ φῶς Σου, τὴν εἰρήνην ποὺ τόσο ἀναζητοῦσε, καὶ ἡ πνευματικὴ καὶ ἀνθρώπινη κληρονομιά της νὰ συνεχίσει νὰ λάμπει ἀνάμεσά μας.

Σὲ αὐτὸ τὸ φέρετρο ἀκουμπᾷ ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ Αθηνῶν, μὲ ὅλα τὰ Τμήματά της, μὲ τὸν Τομέα Κλασικῆς Φιλολογίας, τὸν ὁποῖο ἐκείνη ἐλάμπρυνε, μὲ τὴν ἐνιαία Βιβλιοθήκη, τὴν ὁποία ἐκείνη παρέδωσε στοὺς ἀναγνώστες.

Δῶσε μας τὴ δύναμη νὰ συνεχίσουμε τὸ ἔργο της καὶ νὰ τιμήσουμε τὸ ὄραμά της, νὰ καλλιεργοῦμε τὴ φιλομάθεια καὶ τὴ φιλοκαλία ποὺ μᾶς δίδαξε, νὰ διατηροῦμε ζωντανὴ τὴ φλόγα τῆς σκέψης της καὶ τοῦ καθήκοντος γιὰ τὸ κοινὸ καλό.

Προσευχόμαστε γιὰ ἐκείνη, γιὰ ὅσους τὴν ἀγάπησαν, τὸν σύζυγό της, τοὺς γιουὺς της, γιὰ ὅλους ὅσους ἐκπαίδευσε, ἐνέπνευσε, καθοδήγησε.

In nostra memoria vivit et vivet.

Αἰωνία της ἡ μνήμη. Ἀμήν.

2 Μαρτίου 2026, Ἐξόδιος ἀκολουθία
Κοιμητήριο Βύρωνα

**Χριστιανές γυναίκες μέ σημαίνουσα δράση στις πρώτες Εκκλησίες: οί
έπιστολές του Άποστόλου Παύλου και τό ρωμαϊκό πλαίσιο**
της Έλλογ. Σοφίας Γεωργακοπούλου, Καθηγ. τής Φιλοσοφικής Αθηνών

Β' μέρος

Στόν χαιρετισμό πρός τή μητέρα τοῦ Ρούφου ὁ Ἀπόστ. Παῦλος δηλώνει ὅτι τοῦ στάθηκε καί δική του μητέρα. Ἡ Ἰουλία καί ἡ ἀδερφή τοῦ Νηρέα χαιρετίζονται, χωρίς ἄλλη μνεία γιά τόν ρόλο τους μέσα στίς χριστιανικές κοινότητες.

Ἡ ἕκτη κατά σειρά ὀνομαστική ἀναφορά ἀφορᾷ τήν Κλαυδία στήν Β' Ἐπιστολή πρός Τιμόθεον 4:21, Ἀσπάζεται σε Εὐβουλος καί Πούδης καί Λίνος καί Κλαυδία καί οἱ ἀδελφοί πάντες SBL 2010.

Ἀς σημειωθεῖ ὅτι ὅλες οἱ ἀναφορές γιά τήν ἱστορική παρουσία τῶν γυναικῶν στίς πρωτοχριστιανικές κοινότητες πού ἰδρύει ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀποκαλύπτονται εὐκαιριακά καί περιστσιακά μέσα στίς ἐπιστολές του⁸. Ἀκολουθῶς θά ἐστιάσουμε στίς ἀναφορές στίς ἑπτὰ γυναίκες πού πρωτοστατοῦν στίς πρώτες Ἐκκλησίες, ὅπως μαρτυρεῖται στίς παύλειες ἐπιστολές⁹.

Ἀπφία (Φιλήμ. 2).

Φιλήμ. 1:1-2 Παῦλος, δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καί Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καί συνεργῷ ἡμῶν / καί Ἀπφία τῇ ἀδελφῇ καί Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιῶτῃ ἡμῶν καί τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ (SBL 2010, μέ διαφορετική γραφή: ἀγαπητῇ, ST 1550).

Ἡ ἐπιστολή πρός τόν Φιλήμονα χρονολογεῖται τήν ἐποχή τοῦ Νέρωνα, περ. τό 54 μ. Χ. καί εἶναι μία ἀδελφική παράκληση ὑπέρ τοῦ Ὀνησίμου, πρώην δούλου τοῦ Φιλήμονα καί πλέον πνευματικοῦ τέκνου τοῦ φυλακισμένου Παύλου. Ἐπειδή τό ὄνομά τῆς Ἀπφίας ἀκολουθεῖ τοῦ Φιλήμονα, ὑπάρχει ἡ εἰκασία ὅτι ἴσως ἦταν ἡ σύζυγός του. Ὅμως μετά τήν Ἀπφία, ὁ Ἀπόστ. Παῦλος ἀπευθύνεται καί σέ τρίτο ἄτομο, τόν Ἀρχίππο, καί μάλιστα μέ ξεχωριστή προσφώνηση γιά τόν καθένα ἀπό τούς τρεῖς. Εἶναι μᾶλλον πιθανότερο ἡ Ἀπφία νά μή συνδέεται μέ γάμο μέ τόν Φιλήμονα.

⁸ Ἀδαμτζιλογλου (1989), 29 (ὅπου λανθασμένα συγκαταλέγεται καί ἡ Νύμφα μέ τήν κατ' οἶκον ἐκκλησία της, ἐνώ πρόκειται γιά ἀνδρικό ὄνομα, Πρὸς Κολ. 4:15).

⁹ Τό κείμενο τῶν παύλειων ἐπιστολῶν προέρχεται ἀπό τόν ἰστότοπο <https://ebible.gr/blog/>, καί συγκεκριμένα ἀπό τήν Ἀντιπαραβολή κειμένων τῆς Καινῆς Διαθήκης, <https://www.ebible.gr/collate/>, ὅπου παρατίθενται σέ ἀντιπαραβαλλόμενη μορφή οἱ ἐκδόσεις τῶν κειμένων τῆς Καινῆς Διαθήκης καί οἱ μεταφράσεις, TGV 1997 (ἡ σύγχρονη μετάφραση τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλικῆς Ἐταιρίας) καί MNB 1850 (ἡ μετάφραση τοῦ Νεόφρτου Βάμβα). Ἀπό τίς ἀντιπαραβαλλόμενες ἐκδόσεις προτιμήθηκε ἡ ἐκδοση τῆς Καινῆς Διαθήκης SBL 2010: Holmes, Michael W. (2010), The Greek New Testament, SBL Edition, Society of Biblical Literature: Atlanta.

Ἡ Ἀπφία ἀποκαλεῖται «ἀδελφή», ὅπως καί ὁ Τιμόθεος ἀποκαλεῖται «ἀδελφός». Σέ σύγκριση μέ τούς χαρακτηρισμούς τῶν ἄλλων δύο, «ἀγαπητός καί συνεργός» γιά τόν Φιλήμονα καί «συστρατιώτης» γιά τόν Ἀρχιππο, ἡ Ἀπφία φέρει τό πιό βαρύτεμο διακριτικό γνώρισμα, ὅπως συμβαίνει καί μέ τήν Πρίσκα ἀπό τίς Κεγχρεές, τήν ὁποία ὁ Ἀπόστ. Παῦλος ἀποκαλεῖ ἐπίσης «ἀδελφή» καί εἶναι ἡ διάκονος καί ἡ προστάτις πολλῶν καί αὐτοῦ τοῦ ἰδίου (Ρωμ. 16:1-2).

Στήν κατ' οἶκον τοῦ Φιλήμονα «Ἐκκλησία», στίς Κολοσσές τῆς Μ. Ἀσίας, ἡ Ἀπφία καί ὁ Ἀρχιππος ξεχωρίζουν ὡς οἱ πρωτεργάτες, αὐτοί πού ἡγοῦνται κατά κάποιον τρόπο τῶν συναθροισμένων ἀνώνυμων πιστῶν, καί μᾶλλον δέν ἰσχύει ἡ εἰκασία ὅτι πρόκειται γιά τή σύζυγο καί τόν υἱό ἀντίστοιχα τοῦ οἰκοδεσπότη¹⁰. Καί οἱ τρεῖς μαθητές τοῦ Ἀποστ. Παύλου μαζί μέ τόν Ὀνήσιμο, πρῶην ὑπηρέτη τοῦ Φιλήμονα, μαρτύρησαν γιά τή διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου: ἐορτάζονται «ὡς τετράς ἡ θεοσύλλεκτος» στίς 22 Νοεμβρίου.

Χλόη (Α' Κορ. 1:11)

ἐδηλώθη γάρ μοι περί ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπό τῶν Χλόης ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι. ΜΝΒ «Διότι μοῦ ἀνεφέρθη ἀπό τούς οἰκιακούς καί συγγενεῖς τῆς Χλόης γιά σᾶς, ἀδελφοί μου, ὅτι ὑπάρχουν μεταξύ σας ἀντιθέσεις καί φιλονικίαι». ΤΓΒ «Αὐτό τό γράφω, ἀδερφοί μου, γιατί μέ πληροφόρησαν γιά σᾶς ἄνθρωποι τῆς Χλόης ὅτι ἔρχεστε σέ προστριβές μεταξύ σας».

Ἡ φράση «ὑπό τῶν Χλόης» μπορεῖ νά σημαίνει «ἀπό τήν οἰκογένεια τῆς Χλόης», ἀλλά μπορεῖ νά δηλώνει γενικότερα «τόν οἶκο τῆς Χλόης». Εἶναι εὐλογο νά ὑποθέσουμε ὅτι ἡ Χλόη ἦταν μία ἐξέχουσα προσωπικότητα στήν Κόρινθο καί κυρίως μέ σημαντικό ρόλο στή χριστιανική κοινότητα τῆς πόλης, ἔτσι ὥστε οἱ πληροφοριοδότες, πού εἶναι «ἄνθρωποι τῆς Χλόης», νά ἔχουν τό ἀνάλογο κύρος καί

¹⁰ Ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος στήν ἐρμηνεῖα τῆς Ἐπιστολῆς πρὸς Φιλήμονα, ὅπου παραδίδει τή γραφή «ἀγαπητή» καί ὄχι «ἀδελφή» γιά τήν Ἀπφία, εἰκάζει ὅτι εἶναι συμβία τοῦ Τιμόθεου, καί ὑπογραμμίζει τήν ἰσότημη παράκληση τοῦ Παύλου καί στόν ἄνδρα καί στή γυναῖκα: Καί Ἀπφία τῇ ἀγαπητῇ. Ἐμοί δοκεῖ σύμβιον εἶναι τούτου. Ὅρα Παύλου τό ταπεινόν· καί Τιμόθεον παραλαμβάνει πρὸς τήν ἀξίωσιν, καί οὐ τόν ἄνδρα μόνον ἀξιοῖ, ἀλλά καί τήν γυναῖκα, καί ἕτερόν τινα ἰσως φίλον. (Πρὸς Φιλήμ. Ὁμιλία Α').

τήν ἀναγνωρισιμότητα μεταξύ τῶν πιστῶν. Εἰδάλλως ὁ Ἀπόστ. Παῦλος δέν θά χρησιμοποιοῦσε τό ὄνομά της ὡς ἐχέγγυο γιά τήν εἶδηση, τήν ὁποία πιστεύει καί δέν ἀμφισβητεῖ¹¹.

Πρίσκα (Α΄ Κορ. 16:19, Ρωμ. 16:3-4)

Α΄ Κορ. 16:19. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλά Ἀκύλας καί Πρίσκα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. (SBL 2010] Πρίσκιλλα ST 1550).

Ρωμ. 16:3-5 Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καί Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ / (οἵτινες ὑπέρ τῆς ψυχῆς μου τόν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγώ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλά καί πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν,) / καί τήν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. (SBL 2010] Πρίσκιλλαν ST 1550).

Ἡ Πρίσκα (ἢ τό ὑποκριτικό Πρίσκιλλα) εἶναι τό θηλυκό ἰσοδύναμο τοῦ ρωμαϊκοῦ παρωνυμίου (*cognomen*) Priscus, «ἀρχαῖος, παλαιός» (π.χ. ὁ βασιλιάς Ταρκύνιος ὁ πρεσβύτερος, 6ος αἰ. π.Χ. ἔχει ὡς πλήρες ὄνομα Lucius Tarquinius Priscus). Πρίσκα θά ὀνομαστεῖ ἢ σύζυγος τοῦ Διοκλητιανοῦ. Στήν Ἔφεσο ἡ οἰκία τῆς Πρίσκας καί τοῦ συζύγου της Ἀκύλα φιλοξενοῦσε χριστιανική κοινότητα. Ὁ Ἀποστ. Παῦλος στέλνει χαιρετισμούς στοὺς Κορίνθιους Χριστιανούς ἀπό τήν Πρίσκα καί τόν Ἀκύλα πού εἶχαν ἡγετικό ρόλο στήν ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησία. Τοὺς χαρακτηρίζει, προτάσσοντας τό ὄνομα τῆς Πρίσκας, «συνεργούς του ἐν Χριστῷ» (Ρωμ. 16:3). Στήν *Πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολή* (16:4-5), ἀναφέρει σαφῶς ὅτι «TGV: Διακινδύνεψαν τή ζωή τους γιά χάρη μου καί τοὺς εὐχαριστῶ, ὄχι μόνο ἐγώ, ἀλλά κι ὅλες οἱ ἐκκλησίες τοῦ μὴ ἰουδαϊκοῦ κόσμου. Νά δώσετε χαιρετισμούς καί στήν ἐκκλησία πού συναθροίζεται στό σπίτι τους». Ἄς παραθέσουμε καί τό σχόλιο τοῦ Ἰωάννη Χρυσοστόμου γιά τοὺς σπουδαίους καί ἐγκωμιαστικούς χαρακτηρισμούς πού ἀποδίδει ὁ Ἀποστ. Παῦλος στήν Πρίσκα καί τόν Ἀκύλα: *Οὐδέ γάρ ἔχοι τίς ἂν εἰπεῖν, ὅτι ἐν κινδύνοις μὲν ἦσαν τοιοῦτοι,*

¹¹ Βλ. καί τήν ἀνάλογη ἐρμηνεία τοῦ Ἰωάννη Χρυσοστόμου σέ α' τό χωρίο: *Ἐδηλώθη μοι παρά τινῶν, ἀλλά καί τὴν οἰκίαν δήλην ἐποίησεν, ὥστε μὴ νομίζεσθαι πλάττειν* (Πρὸς Κορ. Ὀμιλία Γ').

καί ἐν χρήμασι δαψιλείς, τοῦ κηρύγματος δέ ἡμέλουν· καί γάρ συνεργούς αὐτούς καί συλλειτουργούς διά τοῦτο καλεῖ. αἱ οὐκ αἰσχύνεται γυναῖκα συλλειτουργόν καλῶν, τό σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ἀλλά καί ἐγκαλλωπίζεται τούτῳ· οὐ γάρ τῇ φύσει προσέχει, ἀλλά τήν προαίρεσιν στεφανοῖ (Πρός Ρωμ. Ὁμιλία Λ'), καθώς καί τήν ἐξήγησιν πού δίδει στό γιατί ἡ Πρίσκα προτάσσεται τοῦ Ἀκύλα (Ρωμ. 16:3, Πράξ. 18,8, Β', Τιμ. 4:19): προτίθησι δέ τήν γυναῖκα, ἐμοί δοκεῖν, ἄτε σπουδαιοτέραν οὔσαν καί πιστοτέραν· καί γάρ καί αὕτη τότε προσελάβετο τόν Ἀπολλῶ ἢ καί ἀδιαφόρως τοῦτο ποιεῖ (Πρός Τιμ. Β' Ὁμιλία Γ'=PG 62, 657-658).

Γνωρίζουμε ὅτι κατά τόν διωγμό τῶν Ἑβραίων ἀπό τόν Κλαῦδιο (41-54), ἡ Πρίσκα καί ὁ Ἀκύλας ἀναγκάστηκαν νά φύγουν ἀπό τή Ρώμη, ὅπου ἔμεναν, καί νά καταφύγουν στήν Κόρινθο, ὅπου ἀσκοῦσαν τό ἐπάγγελμα τοῦ σκηνοποιοῦ. Ἐκεῖ μνηθήκαν ἀπό τόν Ἀπόστολο Παῦλο στόν Χριστιανισμό, τόν ἀκολούθησαν στίς περιοδεῖες του καί τέλος ἐγκαταστάθηκαν στήν Ἐφεσο (Πράξεις 18:26). Ἡ μνήμη τους ἐορτάζεται στίς 13 Φεβρουαρίου.

Εὐοδία καί Συντύχη (Φιλιππησίους 4:2).

Εὐοδίαν παρακαλῶ καί Συντύχην παρακαλῶ τό αὐτό φρονεῖν ἐν Κυρίῳ. (SBL 2010] Εὐοδίαν ST 1550) «TGV: Προτρέπω τήν Εὐοδία, προτρέπω καί τή Συντύχη νά μονοιάσουν, ἀφοῦ ἔχουν τήν ἴδια πίστη στόν Κύριο.»

Ὁ Ἀπόστ. Παῦλος ἀκριβῶς πρῖν ἀπό τόν ἐπίλογο τῆς ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς Χριστιανούς τῶν Φιλίππων (περ. 62 μ.Χ.)¹² προσφωνεῖ ξεχωριστά καί ἰσότιμα τίς δύο αὐτές Χριστιανές πού εἶναι σέ διαφωνία. Ζητᾶ ἀπό ἕναν «γνήσιον σύζυγον», ἕναν ἀνώνυμο πιστό σύντροφό του, νά μεσολαβήσει ὥστε νά ὁμονήσουν:

¹² Ρητορική ἀνάλυση τῆς ἐπιστολῆς Πρὸς Φιλιππησίους μέ μοτίβα εὐχαριστήριων ἐπιστολῶν ἑλληνιστικῆς περιόδου υἰοθετεῖ καί προτείνει ἡ Whelan (1989), 152-160. Ἰδιαίτερη ἔμφραση δίνει (σελ. 156-157) στή σκόπιμη χρήση τοῦ ῥήματος φρονεῖν (11 φορές στήν ἐπιστολή): σημαντικὴ ἀπειλή στήν Ἐκκλησία τῶν Φιλίππων εἶναι ἡ ἔλλειψη ὁμοφροσύνης (Πρὸς Φιλίππ. 4:2-3). Ἀποκορύφωμα τῆς κλίμακας αὐτῆς τῆς ἔννοιας εἶναι ἡ ἐκκλήση σέ δύο προεξάρχουσες προσωπικότητες τῆς κοινότητος, τήν Εὐοδία καί τή Συντύχη, νά συμφιλιωθοῦν.

ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, γνήσιε σύζυγε, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. (Φιλιπ. 4:3, SBL 2010)
«TGV: Ναί, παρακαλῶ κι ἐσένα, πιστέ μου σύντροφε, νά τοὺς συμπαρασταθεῖς· αὐτές ἀγωνίστηκαν μαζί μου γιά τή διάδοση τοῦ εὐαγγελίου, ὅπως καί ὁ Κλήμης καί οἱ ἄλλοι συνεργάτες μου, πού τὰ ὀνόματά τους εἶναι γραμμένα στό βιβλίο τῆς ζωῆς.»

Ἡ Εὐδοία καί ἡ Συντύχη ἀνήκαν σέ δραστήρια ὁμάδα ἱεραποστόλων, ἦταν «συναθλήτριες» τοῦ Παύλου, ὅπως δηλώνει ἐπαινετικά ὁ ἴδιος. Ἡ αἰτία διαφωνίας τους δέν φαίνεται νά εἶναι πολύ σοβαρή, ὥστε νά χρειάζεται τήν παρέμβαση τοῦ ἴδιου τοῦ Ἀποστόλου. Ἡ ἔκκλησή του νά λύσουν τίς διαφορές τους δείχνει ὅτι οἱ δύο Χριστιανές κατεῖχαν σημαίνουσα θέση στήν Ἐκκλησία τῶν Φιλίππων. Ἐπίσης εἶναι τά μόνα μέλη της, πού ὀνομάζονται ἀπό τόν Ἀπόστ. Παῦλο. Ἄς προσθέσουμε καί τό σχόλιο πού κάνει ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος σέ αὐτό τό ἐδάφιο: Δοκοῦσι δέ μοι αὐται αἰ γυναικες τὸ κεφάλαιον εἶναι τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐκεῖ (Πρός Φιλ. Ὁμιλία ΙΓ'). Φοίβη (Ρωμ. 16:1-2)

Συνίστημι δέ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν καὶ διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς, / ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζη πράγματι, καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ (SBL 2010, «TGV: Σᾶς συστήνω τὴν ἀδερφή μας τὴ Φοίβη, πού εἶναι διάκονος τῆς ἐκκλησίας στίς Κεγχρεές. / Σᾶς παρακαλῶ νά τὴ δεχτεῖτε στό ὄνομα τοῦ Κυρίου, ὅπως ἀρμόζει σέ χριστιανούς, καί νά τῆς παρασταθεῖτε σ' ὅ,τι σᾶς ἔχει ἀνάγκη. Γιατί κι αὐτὴ ἔχει βοηθήσει πολλούς, κι ἐμένα τόν ἴδιο.»

Δέν εἶναι σαφές ἐάν ἡ ἐπιστολή *Πρός Ρωμ. 16* ἀπευθύνεται στήν Ἐκκλησία τῆς Ἐφέσου ἢ τῆς Ρώμης. Αὐτό τό ἐδάφιο θεωρεῖται ὅτι εἶναι συστατικὴ ἐπιστολή, πού ἐνσωματώθηκε στό τέλος τῆς ἐπιστολῆς πρὸς Ρωμαίους. Ἡ Φοίβη ἀναφέρεται ὡς ἡ διάκονος τῆς Ἐκκλησίας στίς Κεγχρεές. Χαρακτηρίζεται «ἀδελφή», καθὼς καί «προστάτις» μέ τὴν ἔννοια τῆς

ευεργέτιδος¹³. Η προστασία τῆς Φοίβης δέν ἦταν μία ἀπλή βοήθεια, ἀλλά περιελάμβανε καί σημαντική οικονομική ἀρωγή καί κάθε ἄλλου εἶδους ἐπιρροή χάρη σέ ἓνα ἰσχυρό δίκτυο οἰκογενειακῶν καί φιλικῶν σχέσεων. Ὁ Ἀπόστ. Παῦλος ἀναγνωρίζει τήν προσφορά τῆς στόν ἴδιο καί σέ πολλούς ἄλλους.

Ὅπως παρατηρεῖ ἡ Cotter (1994) ἡ Ἀπφία καί ἡ Φοίβη χαρακτηρίζονται «ἀδελφές», ὅπως ὁ Τιμόθεος ἀποκαλεῖται «ἀδελφός». Μέ ὄρους ἰσοτιμίας τόσο ἄνδρες ὅσο καί γυναῖκες χαρακτηρίζονται ὡς «διάκονοι» (λειτουργοί τῆς Ἐκκλησίας)¹⁴ καί «προστάτες». Ἐπίσης ὁ Ἀπόστ. Παῦλος δέν ἀναφέρει σχέση συγγένειας τῶν γυναικῶν πού πρωτοστατοῦν στίς πρῶτες χριστιανικές κοινότητες, δηλ. ἀπουσιάζει μνεία σχέσης τους μέ ἄνδρα, εἴτε εἶναι πατέρας, ἀδελφός, εἴτε σύζυγος ἢ υἱός. Σέ μία ἀνδροκεντρική ἐποχή καί περιοχή, ὅπως εἶναι οἱ κοινωνίες τῆς Μεσογείου τοῦ 1ου μ.Χ., αἰῶνος φαίνεται ὅτι ὁ Ἀπόστ. Παῦλος ἐνθάρρυνε καί ἐπαίνεσε Χριστιανές γυναῖκες νά εἶναι πρωτεργάτριες στίς Ἐκκλησίες πού ἰδρύονταν.

Ἰουνία (Ρωμ. 16:7)¹⁵ ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καί Ἰουνίαν τούς συγγενεῖς μου καί συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καί πρὸ ἐμοῦ γέγοναν, SBL 2010, «TGV: Νά μοῦ χαιρετήσετε ἀκόμη τούς ὁμοεθνεῖς μου καί συντρόφους μου στή φυλακή, τόν Ἀνδρόνικο καί τήν Ἰουνία. Ὁ κύκλος τῶν ἀποστόλων τούς ἔχει σέ μεγάλη ἐκτίμηση, κι ἔχουν γίνει χριστιανοί πρὶν ἀπό μένα».

(συνεχίζεται)

¹³ Γιά τόν ὄρο «προστάτις» μέ τή σημασία "protrectress", "patroness" στήν περίπτωση τῆς Φοίβης καί τό συγγενές λατινικό ἰσοδύναμο *patrona*, βλ. Wheilan (1989), 18-32. Ἡ δαφιλῆς χορηγία τῆς Φοίβης στήν Ἐκκλησία δηλώνεται μέ τόν ὄρο «προστάτις», πού τῆς προσδίδει προεξάρχοντα ρόλο.

¹⁴ Οἱ γυναῖκες διάκονοι εἶναι ἰσότιμες τῶν ἀνδρῶν διακόνων καί ὀφείλουν νά ἔχουν τίς ἴδιες ἀρετές: βλ. τήν Ἐπιστολή πρὸς Α' Τιμόθεον 3:11 *γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαθόλους, νηφαλίους, πιστάς ἐν πᾶσιν* (SBL 2010). TGV: «Τό ἴδιο κι οἱ γυναῖκες πρέπει νά εἶναι σεμνές, νά μὴν κακολογοῦν, νά εἶναι προσεκτικές, ἀξίες ἐμπιστοσύνης σέ ὅλα.» βλ. Gryson (1976), 134, Wijngaards (2006). Γιά τό ἐκκλησιαστικό ἀξίωμα λειτουργήματα τῆς διακόνου μετά τόν 1ο αἰ. μ.Χ., βλ. ἐνδεικτικά Πέππα (2007), 534-537.

¹⁵ Ἡ Ἰουνία δέν ἀναφέρεται, ὅπως σημειώθηκε προηγουμένως, στή μελέτη τῆς Cotter (1994), ἀλλά οὔτε καί στή διατριβή τῆς Wheilan (1989).

Συναυλία Ἐκκλ. Μουσικῆς καί τιμὴ πρὸς
τὸν Μουσικολογ. Ἀθανάσιον Ξενούδη (21.03.26)

Ἐπέτειος Σφαγῆς τῆς Χίου εἰς Ἱ. Μ. Ἀγ. Μηνᾶ (14.04.26)

200ή Έπείτειος Έξόδου του Μεσολογγίου
εις Ί. Μητροπ. Ναόν Χίου (Κυριακή Βαΐων 2026)